Nr 10.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om blodundersökning i brottmål; given Stockholms slott den 21 december 1933.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om blodundersökning i brottmål.

GUSTAF.

K. Schlyter.

Förslag
till
Lag
om blodundersökning i brottmål.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Är någon med skäl misstänkt för brott varå efter lag kan följa straffarbete, må blodprov tagas å honom för undersökning som kan äga betydelse för utredning om brottet.

Samma lag vare, om någon med skäl misstänkes hava fört motorfordon eller traktortåg så påverkad av starka drycker, att han kan antagas icke hava ägt nödigt herravälde över sina handlingar.

2 §.

Befogenhet att föranstalta om tagande av blodprov tillkommer Konungens befallningshavande, landsfogde, landsfiskal, stadsfiskal och polismästare ävensom polisintendent som är chef för kriminalavdelning i stad samt, i fall som i 1 § andra stycket sägs eller där eljest fara är i dröjsmål, polisman i befälsställning. Domstol äge ock i mål som där handlägges förordna om tagande av blodprov.

Blodprov må tagas endast av läkare, vilken därvid har att iakttaga de föreskrifter som meddelas av Konungen eller den myndighet Konungen därtill förordnar.

3 §.

Har åtal väckts, pröve domstolen i det slutliga utslaget, huruvida ersättning som utgått för tagande av blodprov och undersökning därav skall gäldas av den tilltalade.

4 §.

Vad i denna lag är stadgat äger ej tillämpning å blodprov, erforderligt för läkarundersökning som någon enligt lag eller författning är skyldig att undergå.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1934.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 december 1933.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Efter gemensam beredning med chefen för socialdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet statsrådet Schlyter fråga om *bestämmelser angående blodundersökning i brottmål.*

Föredraganden anför:

»Genom bestämning av alkoholhalten i prov av en persons blod kan numera med tillförlitlighet fastställas, huruvida och i vilken omfattning den ifrågavarande personen under viss tid före blodprovets tagande förtärt spritdrycker. Detta förfaringssätt har vunnit stor användning, särskilt då det gällt att vinna utredning rörande förhandenvaron av sådan alkoholpåverkan som avses i 41 § 2 mom. motorfordonsförordningen. För nämnda metod skall i detta sammanhang ej närmare redogöras. Anmärkas må endast, att för undersökningen erfordras en mycket obetydlig blodmängd eller endast omkring tre droppar, som erhållas genom enkelt instick med en lansett eller vass kniv, vanligen i fingerblomman eller örsnibben. — En annan art av rättskemisk blodundersökning avser s. k. blodgruppsbestämning. Denna, som framför allt vunnit betydelse för utredning i faderskapsmål, har även kommit till användning i brottmål, såsom då det gäller att undersöka huruvida å vapen eller klädesplagg anträffade fläckar av människoblod kunna härröra från en viss för brottet misstänkt person eller från offret för förbrytelsen o. s. v. Även i detta fall är den för undersökningen erforderliga blodmängden helt ringa; provet tages lämpligast genom venpunktion i armbågsvecket.

I anslutning till ett inom justitiedepartementet upprättat utkast till lag med vissa bestämmelser om tvångsmedel i brottmål (Statens off. utredn. 1932:29) utarbetades även en *promemoria* angående blodprov för alkoholbestämning. I denna anfördes bl. a. att, om än med hänsyn till obetydligheten av det fysiska ingrepp som erfordrades för vinnande av den för alkoholbestämning erforderliga blodmängden det syntes kunna ifrågasättas om ej rätten att företaga detsamma kunde anses inbegripen i rätten att anställa kroppsrannsakan, försiktigheten likväl bjöde att anse så ej vara förhållandet. Här-

av följde att användningen av ifrågavarande bevismedel vore helt beroende av vederbörandes goda vilja. Vägrade någon att låta å sig taga blodprov, syntes möjlighet att tvinga honom därtill icke föreligga. Då en dylik ordning i vissa fall måste betecknas som otillfredsställande, syntes det angeläget att genom särskilda bestämmelser reglera rätten att taga blodprov för ifrågavarande ändamål, vilka bestämmelser lämpligen kunde meddelas i anslutning till stadgandena om kroppsrannsakan. — Enligt ett vid promemorian fogat utkast till föreskrifter i ämnet, avsedda att infogas i en blivande lag om straffprocessuella tvångsmedel, skulle vad förutnämnda lagutkast innehölle i fråga om kroppsrannsakan gälla jämväl med avseende å tagande av blodprov för undersökning huruvida någon vore påverkad av alkohol. Beträffande förutsättningarna för anställande av kroppsrannsakan stadgades i utkastet, att om någon vore på sannolika skäl misstänkt för brott varå efter lag kunde följa straffarbete eller fängelse, kroppsrannsakan finge verkställas å honom i ändamål att upptäcka föremål, som vore underkastat beslag, eller annat som kunde bidraga till utredning angående brottet. Rätt att förordna om kroppsrannsakan skulle tillkomma administrativ häktningsmyndighet — länsstyrelse, landsfogde, landsfiskal, stadsfiskal och för viss stad förordnad polisämbetsman — ävensom domstol i mål som där handlades; när fara vore i dröjsmål, skulle utan sådant förordnande kroppsrannsaken få företagas av polisman i befälsställning.

Genom *remiss den 20 december 1932* anmodades hovrätterna, medicinalstyrelsen, överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser att inkomma med utlåtanden över den inom justitiedepartementet upprättade promemorian. Av de hörda ämbetsverken och myndigheterna lämnade flertalet länsstyrelser ävensom överståthållarämbetet promemorian utan anmärkning. I de övriga utlåtandena framställdes vissa erinringar mot de föreslagna bestämmelserna.

Ur principiell synpunkt avvisande mot den ifrågasatta nya lagstiftningen ställde sig endast länsstyrelsen i Blekinge län, som ansåg det berättigade i tvångsingripandet icke vara ur allmän synpunkt fullt klarlagt i föreliggande fall, där det huvudsakligen gällde att få material för bedömande huruvida en person vid framförande av motorfordon varit i viss grad påverkad av starka drycker. Då blodprovet i och för sig knappast kunde utgöra utslagsgivande bevis för huruvida en person vid visst tillfälle ägt nödigt herravälde över sina handlingar eller ej, samt ett antagande därutinnan helt visst finge baseras på andra iakttagelser än den procentuella kvantiteten alkohol i blodprovet, fann nämnda länsstyrelse det föreslagna tvångsingripandet, som mer än andra inkräktade på den gamla habeas-corpusprincipen, icke böra lagfästas. För den händelse en sådan bestämmelse emellertid skulle anses ofrånkomlig, syntes den, i syfte att bereda vederbörande skydd mot infektion, böra kompletteras med föreskrift att blodprov tvångsvis finge tagas allenast av läkare. Sistnämnda synpunkt framfördes även av åtskilliga andra länsstyrelser liksom av hovrätterna och medicinalstyrelsen; ett par länsstyrelser funno provtagningen eventuellt kunna anförtros åt sjuksköterska eller person med motsvarande utbildning.

Svea hovrätt ansåg, att bestämmelserna angående kroppsrannsakan icke lämpligen kunde vinna motsvarande tillämpning på tagandet av blodprov, enär dessa båda institut vore alltför artskilda. Hovrätten fann det förtjäna övervägas, om icke skyldighet därjämte borde stadgas för misstänkt person att för utrönande av alkoholpåverkan underkasta sig läkarundersökning; för domstolen gåve en sådan undersökning bättre ledning vid avgörandet av de ofta synnerligen tveksamma målen om onykterhet vid förande av motorfordon än enbart en blodundersökning. — Göta hovrätt ansåg likaledes, att den generella hänvisningen till reglerna om kroppsrannsakan icke vore lämplig, samt fann det föreslagna stadgandet böra sålunda ändras, att blodprov icke kunde tvångsvis tagas i andra fall än där med hänsyn till brottets beskaffenhet och omständigheterna i övrigt utredning erfordrades beträffande frågan om huruvida den misstänkte vore i angivet hänseende påverkad eller om graden av dylik påverkan. — De båda nämnda hovrätterna framhöllo därjämte behovet av föreskrifter såväl rörande förfarandet vid provtagningen och undersökningens verkställande som ock angående de kostnader vilka föranleddes av provtagningen och undersökningen.

Medicinalstyrelsen åberopade ett av föreståndaren för statens rättskemiska laboratorium professorn Erik Wolff avgivet yttrande, däri denne anslöt sig till den i promemorian intagna ståndpunkten i fråga om förutsättningarna för skyldighet att underkasta sig tagande av blodprov för alkoholbestämning. Wolff — som ansåg provtagningen i regel böra utföras av läkare, undantagsvis av sjuksköterska — fann vad i promemorian anförts om rätten att taga blodprov för alkoholbestämning i stort sett kunna med samma fog sägas om rätten att taga blodprov för vissa andra ändamål, särskilt för blodgruppsbestämning vid utredning av brott mot 14 kap. strafflagen. Det syntes Wolff angeläget att utredningen i ett sådant fall icke förhindrades genom en vägran från den misstänkte att underkasta sig blodprov, i vilket sammanhang även framhölls önskvärdheten av att bestämmelserna omfattade skyldigheten att underkasta sig blodprovs tagande för utförande av Wassermanns reaktion vid brott mot 14 kap. 21 § strafflagen. — Medicinalstyrelsen förklarade sig instämma med Wolff under framhållande, att den ifrågasatta nya bestämmelsen borde givas en så vid avfattning att även andra undersökningar i rättsmedicinskt syfte kunde bliva däri inbegripna.

I den på grundval av förutnämnda lagutkast upprättade lagen den 12 maj 1933 (nr 182) om vissa tvångsmedel i brottmål upptogos inga bestämmelser angående blodprov.

Inom justitiedepartementet har sedermera utarbetats ett *utkast till lag* om blodundersökning i brottmål. Enligt utkastet skulle, om någon vore med skäl misstänkt för brott varå efter lag kunde följa straffarbete, blodprov få tagas å honom för undersökning, som kunde äga betydelse för utredning om brottet. Samma lag skulle vara, om någon med skäl misstänktes ha fört motorfordon så påverkad av starka drycker, att han kunde antagas icke ha ägt nödigt herravälde över sina handlingar. Vidare upptog utkastet vissa bestämmelser

angående befogenhet att besluta om tagande av blodprov, angående förfarandet vid provtagningen samt angående kostnaderna för blodundersökningen. Över detta lagutkast — i det följande betecknat såsom departementsförslaget — jämte en likaledes inom justitiedepartementet upprättad promemoria i ämnet ha genom *remiss den 8 november 1933* yttranden inhämtats från processlagberedningen och medicinalstyrelsen.

Processlagberedningen har icke funnit hinder möta mot att införa tagande av blodprov såsom straffprocessuellt tvångsmedel. Fastmera har beredningen funnit starka skäl tala för den föreslagna lagstiftningens utsträckande till alla de fall, då för utredning om brott varå fängelse kan följa är av betydelse att undersöka huruvida den misstänkte varit påverkad av starka drycker. Samtidigt har dock beredningen uttalat, att därest det, särskilt med hänsyn till lagstiftningens provisoriska natur, ansåges lämpligt att det nya institutets användning nu begränsades till de områden där behov därav företrädesvis funnits vara för handen, beredningen funne departementsförslaget kunna läggas till grund för lagstiftning i ämnet. Mot förslagets detaljer har beredningen förklarat sig intet ha att erinra ur de synpunkter beredningen hade att beakta. — Sin uppfattning i frågan har beredningen närmare utvecklat sålunda:

Ehuru vid en allmän lagstiftning rörande de straffprocessuella tvångsmedlen tagandet av blodprov lämpligen bör regleras i större sammanhang och jämställas med vissa andra ingrepp i den enskildes integritet, kunna skäl anföras för den uppfattningen att en provisorisk lagstiftning av den art, som nu ifrågasättes, bör begränsas till att avse allenast blodprov. Blodundersökningar erfordras i ett mycket stort antal fall, under det att behovet av andra därmed jämförbara ingrepp är jämförelsevis ringa. Mera tveksamt torde vara, huruvida, såsom i utkastet föreslagits, blodprov bör få tagas — förutom vid brott, varå straffarbete kan följa — allenast i fall, då någon fört motorfordon så påverkad av starka drycker, att han kan antagas icke ha ägt nödigt herravälde över sina handlingar. Vill man för de fall, då fastställandet av alkoholpåverkan är av särskild betydelse för utredningen, införa rätt att taga blodprov jämväl för brott, varå ej kan följa straffarbete, kan det ifrågasättas, om denna rätt bör begränsas till nämnda trafikförseelser. Behov av blodprov torde i lika hög grad föreligga vid åtskilliga andra brott. Hit höra främst de fall, då någon till följd av alkoholpåverkan förorsakat skada vid utövande av annan verksamhet av den art, att i händelse av bristande omsorg eller besinning fara lätteligen uppstår för annans liv eller hälsa. Såsom skäl för att blodprov bör, då å brottet icke kan följa straffarbete, tillåtas allenast vid motortrafikförseelser har i promemorian anförts, förutom dessa förseelsers allmänfarliga beskaffenhet, det för dem egendomliga förhållandet, att själva den omständighet, som skall utrönas genom blodundersökningen, alkoholpåverkan, ingår som ett led i själva brottet. Häremot må dock erinras, att fastställandet av en viss alkoholhalt i blodet i dessa mål ingalunda alltid är tillräckligt för avgörande av frågan, huruvida sådan påverkan förelegat. I nu åsyftade fall visar blodprovet endast en — låt vara viktig — omständighet och måste därför fullständigas med annan bevisning. Blodprovets betydelse som bevis om påverkan av alkohol är emellertid icke begränsad till de fall, då sådan påverkan ingår i brottsrekvisitet. Dess betydelse är i regel lika stor i sådana fall, där anledning förekommer, att i brottsbeskrivningen ingående oaktsamhet haft sin grund i alkoholpåverkan. Med hänsyn härtill synes det föga tillfreds-

ställande att medgiva blodprov, då en automobilförare genom vårdslöshet varit vållande till svår kroppskada, men ej tillåta detta, då samma brott förövats av till exempel en förare av luftfartyg.

Medicinalstyrelsen har i sitt utlåtande förklarat sig i huvudsak icke ha något att erinra mot departementsförslaget men ifrågasatt ett par jämkningar i lagtextens formulering.

Beträffande *utländsk rätt* må nämnas, att varken i Norge eller i Finland några föreskrifter finnas om skyldighet för en för brott misstänkt person att underkasta sig blodundersökning i utredningssyfte. Ej heller torde rättspraxis därstädes ha löst spörsmålet. I den danska motorfordonsförordningen åter — vilken innehåller förbud för den, som på grund av spritförtäring icke är i stånd att på betryggande sätt föra motorfordon, att föra eller försöka föra sådant fordon — stadgas, att om anledning finnes till antagande att en person överträtt sagda bestämmelse, polisen må inställa honom för läkare till undersökning. Om läkarundersökningen äger justitieministern giva närmare föreskrifter; några sådana ha hittills ej meddelats, men av förarbetena till det nyss återgivna stadgandet synes framgå att med detsamma åsyftats att möjliggöra jämväl blodundersökning. Enligt den danska lagen om motarbetande av offentlig osedlighet och venerisk smitta äger domstol under angiven förutsättning bestämma, att person som är åtalad för vissa i lagen uppräknade brott skall utan sitt samtycke underkastas läkarundersökning; för sådan undersökning synes blodprov kunna bliva erforderligt. För andra fall än de nu nämnda saknas även i dansk rätt särskilda föreskrifter, på vilka kan grundas skyldighet för en för brott misstänkt person att låta å sig taga blodprov, och de danska domstolarna torde, enligt vad inhämtats, ej ha tagit ställning till frågan huruvida sådan skyldighet föreligger enligt allmänna rättsregler.

Departementschefen.

I svensk lagstiftning har, såsom av det anförda framgår, frågan om tagande av blodprov för vinnande av utredning angående brott icke blivit föremål för reglering. Enligt lagen angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar kan den, som ställts under åtal för vissa brott eller av könssjuk person angivits såsom smittkälla, underkastas sanitära tvångsåtgärder, bl. a. läkarundersökning för utrönande huruvida han är behäftad med sådan sjukdom. Det lärer få antagas att denna läkarundersökning kan innefatta även tagande av blodprov. Detsamma gäller om den undersökning av tilltalads sinnesbeskaffenhet, som jämlikt sinnessjuklagen kan äga rum på grund av domstols beslut. Den i dessa fall stadgade skyldigheten att undergå läkarundersökning ligger emellertid uppenbarligen vid sidan av det nu förevarande spörsmålet. Visserligen har svensk rättspraxis veterligen icke tagit ställning till frågan huruvida enligt gällande allmänna rättsregler någon som är misstänkt för brottslig gärning kan tvingas att låta å sig taga blodprov för åstadkommande av utredning angående brottet, men det lärer få antagas att så icke är fallet.

Vid övervägande av frågan om införande av bestämmelser i ämnet må till en början framhållas, att det operativa ingreppet vid blodprovtagning är helt obetydligt samt, om det utföres av kompetent person, förenat med föga obehag och praktiskt taget ofarligt. Särskilt gäller detta tagandet av den synnerligen ringa blodmängd som erfordras för alkoholbestämning. I betraktande härav bör den enskildes krav på kroppslig integritet rimligen icke få utgöra hinder för ett ingrepp av ifrågavarande art, därest dess företagande ur rättssäkerhetens synpunkt finnes önskvärt. I detta sammanhang må för övrigt erinras om den nya lagstiftningen angående blodundersökning i mål om barn utom äktenskap, varigenom skyldigheten att medverka till åstadkommande av blodundersökning för utredning rörande faderskap till sådant barn i princip fastslagits.

Vad brottmålen beträffar äger bevisning genom blodprov tydligen sin ojämförligt största praktiska betydelse i mål om ansvar enligt 41 § 2 mom. motorfordonsförordningen, vilket lagrum i sin gällande lydelse stadgar straff för den som för motorfordon så påverkad av starka drycker, att han kan antagas icke äga nödigt herravälde över sina handlingar. Mot införande av blodprovstvång i dessa mål har anförts, att blodprovet i och för sig knappast kunde vara utslagsgivande då det gällde att avgöra huruvida en person vid visst tillfälle ägt nödigt herravälde över sina handlingar eller ej, samt att ett antagande härutinnan finge grundas på andra iakttagelser än blodprovets alkoholhalt. Även om detta uttalande måste tillerkännas visst fog — olika individer kunna naturligen i någon mån röna olika påverkan av samma alkoholmängd — synes dock otvivelaktigt, att blodets alkoholhalt i de flesta fall utgör ett bevisdatum av stort värde, då det gäller att avgöra huruvida straff enligt berörda lagrum bör inträda. Vid ett stort antal individuella undersökningar har nämligen befunnits, att då blodets alkoholhalt uppgått till ett visst mått, de undersökande läkarna i övervägande flertalet fall — på grund av andra symptom än blodundersökningens resultat — ansett alkoholpåverkan föreligga. Blodundersökningarnas stora betydelse för utredning rörande förhandenvaron av alkoholpåverkan i motorfordonsförordningens mening är sålunda uppenbar. I så gott som varje fall är blodanalysen ägnad att lämna tillförlitlig upplysning ej blott om den minimimängd alkohol som förtärts utan även om den för individens påverkan viktiga alkoholhalten i blodet. Det synes därför angeläget att åtgärder vidtagas till motverkande av att detta bevismedels användning utan giltiga skäl förhindras genom vederbörandes vägran att låta sig undersökas.

Emellertid torde en lagstiftning om införande av blodprovstvång icke böra begränsas till nu avhandlade fall. Även då det gäller andra slag av brott än de nyssnämnda trafikförseelserna kan det för utredningen vara av vikt att undersökning rörande den misstänktes alkoholpåverkan äger rum. Vidare kunna, såsom i det föregående antytts, stundom för utredning om brott värdefulla upplysningar vinnas genom blodundersökning för annat ändamål än alkoholbestämning, nämligen för bestämning av den misstänktes blodgruppsegenskaper. Uteslutet är ej att framdeles även andra former av blodundersökning

kunna komma i betraktande i sådant sammanhang. Om än dessa undersökningar, såsom jämförelsevis sällan förekommande, icke spela samma roll i det praktiska rättslivet som de förstnämnda, synes det likväl böra tillses att bevismedlets användning ej heller i dessa fall förhindras genom godtycklig vägran från den misstänktes sida. Lämpligen torde en allmän bestämmelse böra meddelas om rätt för offentlig myndighet att å den som är med skäl misstänkt för brott låta taga blodprov för undersökning som kan äga betydelse för utredning om brottet.

I den vid departementsförslaget fogade promemorian har anförts, att en sådan allmän bestämmelse som nu ifrågasatts borde — med hänsyn till att det för blodprovets tagande erforderliga ingreppet trots sin obetydlighet likväl principiellt syntes vara att betrakta som ett starkare våld å den personliga friheten än kropprannsakan — åtminstone för närvarande begränsas till att gälla svårare brott eller med andra ord sådana varå efter lag kunde följa straffarbete, samt att ett stadgande av dylikt innehåll tillfyllest torde motsvara det praktiska behovet; genom detsamma skulle blodprovstvång införas bl. a. vid svårare misshandelsbrott och kvalificerat vållande till annans död liksom även vid stöld, inbrott och rån. I detta sammanhang har i promemorian vidare uttalats, att den särställning som, därest en sådan allmän regel gåves, skulle tillkomma de förut omförmälda trafikförseelserna — å vilka ej kan följa svårare straff än fängelse — syntes tillräckligt motiverad av dels dessa förseelsers allmänfarliga beskaffenhet och dels det för dem egendomliga förhållandet, att själva den omständighet som skall utrönas genom blodundersökningen, nämligen den misstänktes alkoholpåverkan, utgör ett brottsrekvisit. — Processlagberedningen har ställt sig tveksam i fråga om den i departementsförslaget sålunda intagna ståndpunkten och funnit det kunna sättas i fråga, huruvida rätten att taga blodprov för alkoholbestämning i anledning av brott varå ej kan följa straffarbete bör inskränkas till nämnda trafikförseelser. Enligt beredningens mening förelåge behov av blodprov i lika hög grad vid åtskilliga andra brott; blodprovets betydelse som bevis om påverkan av alkohol vore icke begränsad till de fall då sådan påverkan inginge i brottsrekvisitet, utan vore i regel lika stor i sådana fall där anledning förekomme att i brottsbeskrivningen ingående oaktsamhet haft sin grund i alkoholpåverkan. Den av processlagberedningen framförda synpunkten förtjänar tvivelsutan beaktande. Uppenbarligen kan i de av beredningen åsyftade fallen ofta vara av vikt att få utrönt huruvida och i vilken omfattning den för brottet misstänkte förtärt starka drycker. Å andra sidan synes det knappast kunna bestridas, att en undersökning i nämnda syfte som regel måste äga väsentligt större betydelse för utredningen i de fall, då förhandenvaron av en viss — jämförelsevis ringa — grad av alkoholpåverkan utgör en ovillkorlig förutsättning för straffets inträdande, än då även en bevislig sådan påverkan endast innefattar ett indicium om brottslighet eller inverkar enbart på straffmätningen. Det torde vid sådant förhållande få anses befogat att — i avbidan på den enhetliga reglering av de straffprocessuella tvångsmedlen som kan förväntas komma till stånd i samband

med en allmän rättegångsreform — vid det nya rättsinstitutets införande begränsa dess tillämplighet till, förutom de grövre brotten, sådana fall där dess praktiska betydelse enligt vad nyss sagts kan anses särskilt framträdande. Något hinder för en dylik lösning torde, enligt vad processlagberedningen framhållit, ej heller föreligga. Såsom ett mindre tillfredsställande resultat av den i departementsförslaget gjorda gränsdragningen har visserligen beredningen påpekat det förhållandet, att blodprov skulle medgivas, då en automobilförare genom vårdslöshet varit vållande till svår kroppsskada, men däremot ej vara tillåtet, därest samma brott förövats av exempelvis en förare av luftfartyg. Härtill må dock erinras att den anmärkta skiljaktigheten har sin motsvarighet redan i gällande lagstiftning, enligt vilken förandet av motorfordon under alkoholpåverkan kriminaliserats, medan något sådant icke ansetts av behovet påkallat i fråga om andra slag av samfärdsmedel. — Med hänsyn till vad sålunda anförts har jag funnit mig kunna tillstyrka ett godtagande av departementsförslagets bestämmelser i förevarande del.

Befogenhet att besluta om tagande av blodprov skall enligt departementsförslaget, i överensstämmelse med vad om kroppsrannsakan är stadgat, tillkomma administrativ häktningsmyndighet samt domstol i mål som där handlägges ävensom, där fara är i dröjsmål, polisman i befälsställning. Någon saklig anmärkning mot denna bestämmelse har icke framställts, och den synes alltså böra bibehållas. — I enlighet med vad från medicinalstyrelsens m. fl. myndigheters sida yrkats och jämväl stadgats i departementsförslaget synes, till skydd för den å vilken blodprov skall tagas, böra föreskrivas att provtagningen må utföras endast av läkare. Erforderliga föreskrifter angående provtagningen torde lämpligen utfärdas av Konungen eller den myndighet Konungen därtill förordnar. Anmärkas må, att medicinalstyrelsen i cirkulärskrivelse den 8 juni 1932 till samtliga läkare och polismyndigheter i riket meddelat anvisningar för tagande och insändande till rättskemisten av blodprov för alkoholbestämning. Dessa anvisningar torde i huvudsak kunna läggas till grund för administrativa föreskrifter i ämnet.

Såsom förut nämnts tagas för närvarande blodprov för alkoholbestämning i stor utsträckning på frivillighetens väg. Kostnaden härför torde, i den mån åtgärden icke enligt åtagande bekostas av enskild person, i likhet med andra utgifter för förundersökning angående brott bestridas på landet med statsmedel och i stad av kommunen. För rättsligt bruk avsedda blodanalyser för alkoholbestämning utföras sedan den 1 juli 1932 vid statens rättskemiska laboratorium, i vars omkostnadsstat ersättningarna för dessa undersökningar upptagits som inkomst med visst beräknat belopp. Enligt medicinalstyrelsens cirkulär den 11 mars 1933 skall sådan analys ersättas av den som begärt analysen med 10 kronor eller det belopp vartill inkomsten av varje undersökning beräknats i rättskemiska laboratoriets stat. — Därest bestämmelser om blodprovstvång komma till stånd, torde vissa skäl tala för att nu ifrågavarande kostnader i likhet med exempelvis vittnesersättning i brottmål städse skola utgå av statsmedel. Det lärer dock för närvarande knappast böra ifrågakomma att belasta statsverket med denna utgift. Emellertid äro

berörda kostnader av beskaffenhet att böra i vissa fall ersättas av den person å vilken undersökningen verkställts. På grund härav upptog departementsförslaget för det fall att åtal väckts en bestämmelse om skyldighet för domstolen att i slutliga utslaget pröva huruvida kostnaderna skulle gäldas av den tilltalade. Detta stadgande, som lämnats utan erinran i de inkomna utlåtandena, synes böra bibehållas.

De nu ifrågasatta bestämmelserna äro tydligen icke avsedda att äga tillämpning å blodprov, erforderligt för sådan läkarundersökning som någon enligt tidigare omnämnda eller andra författningar är skyldig undergå. Till undanröjande av möjlighet till missförstånd vid rättstillämpningen synes det lämpligt att, på sätt ock skett i departementsförslaget, en erinran härom intages i lagtexten.»

Föredraganden uppläser härefter förslag till *lag om blodundersökning i brottmål* av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar samt hemställer, att lagrådets utlåtande över förslaget måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Gösta Tidelius.

Förslag

till

Lag

om blodundersökning i brottmål.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Är någon med skäl misstänkt för brott varå efter lag kan följa straffarbete, må blodprov tagas å honom för undersökning som kan äga betydelse för utredning om brottet.

Samma lag vare, om någon med skäl misstänkes hava fört motorfordon så påverkad av starka drycker, att han kan antagas icke hava ägt nödigt herravälde över sina handlingar.

2 §.

Rätt att föranstalta om tagande av blodprov tillkomme Konungens befallningshavande, landsfogde, landsfiskal, stadsfiskal och polismästare ävensom polisintendent som är chef för kriminalavdelning i stad samt, i fall som i 1 § andra stycket sägs eller där eljest fara är i dröjsmål, polisman i befälsställning. Domstol äge ock i mål som där handlägges förordna om tagande av blodprov.

Blodprov må tagas endast av läkare, vilken därvid har att iakttaga de föreskrifter som meddelas av Konungen eller den myndighet Konungen därtill förordnar.

3 §.

Har åtal väckts, pröve domstolen i det slutliga utslaget, huruvida ersättning som utgått för tagande av blodprov och undersökning därav skall gäldas av den tilltalade.

4 §.

Vad i denna lag är stadgat äger ej tillämpning å blodprov, erforderligt för läkarundersökning som någon enligt lag eller författning är skyldig att undergå.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1934.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 18 december 1933.

Närvarande:

justitieråden ALEXANDERSON,
EKLUND,
regeringsrådet ASCHAN,
justitierådet GREFBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 1 december 1933, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om blodundersökning i brottmål.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av byråchefen för lagärenden i justitiedepartementet, hovrättsrådet Carl Romberg.

Lagrådet lämnade förslaget utan annan erinran än att, för vinnande av överensstämmelse med 41 § 2 mom. motorfordonsförordningen, i 1 § andra stycket borde jämte motorfordon upptagas även traktortåg.

Ur protokollet:

Ragnar Kihlgren.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 december 1933.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Efter gemensam beredning med chefen för socialdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet statsrådet Schlyter lagrådets den 18 december 1933 avgivna utlåtande över det den 1 december 1933 till lagrådet remitterade förslaget till *lag om blodundersökning i brottmål.*

Under förmälan att lagrådet lämnat förslaget utan annan erinran än att, för vinnande av överensstämmelse med 41 § 2 mom. motorfordonsförordningen, i 1 § andra stycket borde jämte motorfordon upptagas även traktortåg, hemställer föredraganden att förslaget, efter ändring i det av lagrådet angivna hänseendet samt ytterligare ett par jämkningar av redaktionell natur, måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till nästkommande års riksdag skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gösta Tidelius.

Stockholm 1933. Kungl. Boktryckeriet, P. A. Norstedt & Söner.

332841